РІК 1932. Грудень Ч. XII.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

Ч. 5333. — В справі Енцикліки: „ACERBA ANIMI ANXITUDO“ що нею св. Отець Папа Пій XI. поновно протестує проти переслідувань Церкви в Мексику.

Ще в р. 1926 на зазив Св. Отця Папи Пія XI, поручили Ми і Всеч. Духовенству і вірним заносити до Бога благальні молитви о відвернення страшних переслідувань католиків у Мексику, за те, що не хотіли піддатися зарядженням вельми ворожої для католицької Церкви Мексиканської Конституції з р. 1917. І наші молитви, як і молитви всіх вірних Церкви не були даремні. Бо католики Мексику, хоч не осягнули свободи віри, своєю витревалою мужністю і її найкрасшим вицвітом, святим мучеництвом, доказали перед цілим світом, як дорогою є для них католицька віра, що її висше ставлять чим якінебудь добра на світі, а навіть і само життя.

Постава католиків була така відважна, що безбожні правителі Мексика настрашилися і в р. 1929 дали до пізнання Представникам Церкви, що хотілиби погодитися з Нею і заключити мир в ціли співжиття.

Їх поведення однак було лукаве; ледви відтяжились через заключення цего способу співжиття з Церквою, а вже розпочали дальші переслідування, що тревають до тепер, ба навіть чимраз більше змагаються.

Цей віроломний поступок Мексиканського правительства приневолив Св. Отця до поновного торжественного протесту проти нечуваних насильств згаданого правительства. Цей протест закладає Св. Отець в Енцикліці „Acerba animi anxitudo“, що її оголосив дня 29. вересня 1932.

Підносячи в ній свій голос в обороні подоптаних прав Церкви, подає Св. Отець в І. її части історію Мексиканських переслідувань Церкви, пригадуючи при тім всі інтервенції Апост. Престола і геройський опір так духовних як і світських католиків; в II части подає норми, що їх мають держатись священики і вірні з огляду на несправедливі закони гонителів.

І.

Історія переслідувань, геройське поведення священства і вірних, заходи Св. Ап. Престола.

Зараз на початку І. части Енцикліки зазначує св. Отець, що обнимаючи всіх вірних батьківською печаливістю в нинішних тяжких часах, в першій мірі має на оці переслідуваних синів Мексиканського народу, а головно Епископів, що так довго і страшно мучаться.

Ідучи слідами свого Попередника вже від початку свого Вселенського Архієрейства ужив св. Отець усіх способів, щоби погубні т. зв. Конституціональні приписи з р. 1917 у відношенню до Церкви в Мексику не ввійшли в життя. І тому при кождій нагоді осуджував сі приписи, так як вони нарушують первісні і незмінимі права Церкви. З цеї самої причини бажав св. Отець завсіди мати в Мексику свого Леґата. Підчас коли иньші держави намагаються навязати зносини з Апост. Престолом і заключають Конкордати, то Мексиканський уряд замикає всяку дорогу до взаїмного порозуміння, а кромі сего понад усяке сподівання ломить приречення не так давно дане, раз по раз видалюючи Папських Леґатів, а навіть переводячи в життя 130 драконську главу т. зв. Конституції, проти якої Св. Отець виступив з осудом вже 18. падолиста 1926 своєю Енциклікою „Iniquis afflictisque“.

Дуже тяжкі кари наложило Мексиканське правительство на тих, що посмілиби нарушити згадану главу, що нею обмежено число священиків до смішно малої скількости і взагалі постановлено до нащаду знищити католицьку Церков.

У виду сего рода ворожих для Мексиканської Церкви заряджень правительства, що ними віддано Церков самоволі світських властей, постановили Епископи в р. 1926 заперестати виконування прилюдного Божого культу по церквах, а всіх вірних заохотити, щоби зижадали знесення таких нечуваних законів. Але за їх апостольську відвагу і постійність майже всіх Епископів видалено з вітчини; і там з заточення з далека поглядали вони на святі борби свого духовенства і свого стада і на їх мучеництво та подивляли тоєж. А ті Епископи, що могли укритися в своїх дієцезіях — а мало таких було — через примір своєї постійности подали не малу розраду і заохоту Християнському народові.

На сю геройську поставу Духовенства і вірних звертав св. Отець увагу у своїх промовах, а особливо у висше названій Енпикліці „Iniquis afflictisque", де хвалив священиків, що з нараженням свого життя уділяли вірним св. Тайн, хвалив вірних за їх подиву гідні геройства, з якими вони серед найбільших прикростей, серед найтяжших страт помагали своїм священикам.

Св. Отець заохочував священиків і вірних, щоби по силам опиралися безбожним законам, поручав молитви в цілі упрошення Бога, щоби відвернув лихо, завізвав всіх вірних цілої землі до молитов і милостинь для угнетених католиків Мексика, а начальників держав просив, щоби взяли під розвагу тяжке положення так многих християн Мексика.

І положення Християн Мексика на якийсь час дійсно поліпшилося. Бо коли Мексиканське правительство не було в силі опанувати положення, що витворилося через відважний і геройський спротив многих мучених горожан, щоби якось вийти з сего прикрого стану, в р. 1929 дало до пізнання і прилюдно заявило, що хоче через взаїмні переговори полагодити цілу справу з Церквою, та що не має наміру переводити в життя вище згаданих законів і нищити Церков та упосліджувати церковну Єрархію.

„І тому, хоч ми добре знали" — каже св. Отець — »що на жаль сего рода обітницям правительства небезпечно вірити, все таки уважали за вказане застановитися над сим, чи не добре булоби привернути прилюдний культ; бо хотяй перерва культу була дуже успішним протестом

проти самоволі правительства, мимо сего дальше продовжування сеї перерви в богослуженнях моглоби принести шкоду державі і релігії. — І справді не малу шкоду принесла ся перерва, бо нарід відчужувався від католицьких священиків і в той спосіб відривався від надприродних добродійств, що їх приносить священство. Кромі сего відсутність Епископів не могла не причинитись до нарушення і ослаблення церковної карности; а головно відчував і нарід і священики відсутність тих, що їх »Дух Св. постановив Епископами, щоби пасти Церков Божу«. (Діян. Ап. 20, 28) тоді, коли найбільше потребував їх проводу і вказівок«.

Тому Св. Отець маючи на оці одиноко спасення душ, уважав за вказане не поминати нагоди, щоби яко тако відновити єрархічне достоїнство. Але через це не мав Він наміру узнавати Мексиканських законів що гнетуть релігію, ані відкликувати протестів проти них.

»Розходилося лишень о се« — каже св. Отець — »що коли правительство дало до пізнання, що змінило свої наміри, річ вимагала, щоби дальше залишити сі способи спротиву, котріби могли нанести ще більшу шкоду, а взятися за догідніші способи. Але всім відомо, що так довго вижиданий мир і угода не відповіли Нашому бажанню бо правительство явно нарушило договір і дальше лютувало проти Епископів, священиків і вірних, накладаючи на них кари і увязнюючи їх. Не лишень не відкликано всіх Епископів з вигнання, але противно ще декотрих з тих, що лишилися в краю, з него видалено; по многих дієцезіях не віддано до властивого ужитку церков, семинарів, Епископських мешкань і иньших святих будинків; вкінці по зломанні очевидної обітниці позволено переслідувати многих священиків і вірних, що хоробро боронили прадідну віру.

Що більше. Ледве привернено прилюдний Божий культ, а вже змоглася по часописах явна боротьба проти Церкви, проти Бога. Шкільними законами заказано вчити дітей засад св. віри а безбожні учителі вживали навіть злочинних способів, щоби вже завчасу зіпсути серця молоді так, що немалі трудности мають родичі, що хочуть забезпечити невинність своїх дітей.«

Висказуючи щирі побажання родичам і учителям, що пильно їм помагають у релігійно-моральнім вихованню дітей,

рівночасно звертається Св. Отець з горячим зазивом до Епископів, до клиру і до всіх вірних християн, щоби доложили усіх старань і по силам забезпечили діти своїми апостольськими трудами, щоби вони не підпали під вплив наук безвірків, масонів і комуністів. **„Знайте це — пише Св. Отець — що без сумніву ваша батьківщина буде в майбутности такою, якою її приготовите через відповідне навчання молоді“.**

Дальше виказує св. Отець суперечність помежи поодинокими точками т. зв. Конституції, а також межи Конституцією, а практичним її приміненням.

І так Конституція на одному місці висказує, що горожане мають повну свободу почувань і віри, а на другому явно собі противиться приказуючи, щоби поодинокі держави републики настановили і назначили певне число священиків, котрим булоби вільно не лишень по святинях, але і дома відправляти Службу Божу і подавати св. Тайни. В наслідок цего в державі Міхоакана має право істнувати лишень оден священик на 33 тисячі вірних; в державі Хіщагуанна оден на 45 тисячів; у державі Хіяпасенській оден на 60 тисячів, вкінці у державі »Вере Кручіс« оден на 100 тисяч. — »Кождий наглядно бачить, що при такому обмеженні числа священиків не може бути і мови про це, щоби вони могли відповісти свойому завданню. Але на сім переслідування не кінчиться. Раз у раз приходять нові обмеження зі сторони правительства. Позамикано велике число семинарів, поконфісковано парохіяльні доми; в многих місцях визначено церкви, що лишень в них і то лишень уповажненим до сего цивільною властю священикам можна відправляти священодійства.

Та що декотрі управителі держав висказались до прилюдних урядів, щоби не звертали уваги на Єрархію, коли будуть видавати дотичні позволення, а противно, щоби заборонили Епископам виконувати сю власть, хотяйби се були Апостольські Делеґати, з чого наглядно видно, що вони хочуть знищити та стерти з лиця землі католицьку Церкву».

В тім останнім згляді іде Мексиканське правительство поза Конституцію, як се виразно ствердив і пригадав договір з р. 1929 через т. зв.: **„modum vivendi“**.

Св. Отець підчеркнув дальше і переражаючу анальо-

ґію цего переслідування з переслідуванням Церкви в совєтській Росії, — і підносить проти цего поступовання протест в лиці цілого світа та пригадує культурним державам, що сі релігійні переслідування і закріпощення Церкви наносять тяжку кривду Богові, в нечуваний спосіб кривдять вірних, бо ранять їх віру і релігійні почування, нарушують суспільний лад та можуть спричинити небезпечний переворот.

II.

Яких норм по волі св. Отця мають придержуватись Католики Мексика.

Полрібних приписів Св. Отець не подає. Се й неможливе, бож неоднакові є методи правительства в примінюванні нещасної мексиканської Конституції. За те **поручає священикам і вірним придержуватися норм даних Собою через Апост. Леґата, що їх мають пояснювати Епископи відповідно до обставин.**

Рівнож взиває до вношення протестів проти безбожних заряджень. Ось слова Св. Отця: »А що всяке обмеження числа священиків є тяжким нарушенням Божих прав, тож заходить конечна потреба, щоби Епископи, клир і вірні у всякий законний спосіб протестували проти такої кривди, цілим серцем їй противилися і її осуджували. Бо припустім навіть, що такий протест проти правительства не віднесе успіху, то за се переконає вірних, особливо невчених, що цивільні власти своїм поступованням допчуть церковну свободу, якої без сумніву Ми ніяк не можемо зріктися, хотяй і як гнетуть нас гонителі«.

Св. Отець заявляє дальше, що **з полекшою для свого серця перечитав протести, що їх внесли Мексиканські Епископи і священики проти безбожних законів і сам долучує свій протест перед цілим світом,** а особливо перед володарами держав що їх взиває, щоби взяли під розвагу страшні муки Мексиканського народу.

Загальну підставу наказану Мексиканському Духовенству насупроти антирелігійних устав ясно зазначує Св. Отець слідуючими словами Енцикліки:

»Щоби могти прийти з поміччю сим сумним обставинам та по силам їм зарядити, повинні ми послугуватись способами, що ще остають до нашої розпорядимости, щоби

всюди заховуючи виконування Божого культу, о скільки се може мати місце, не допустити до сего, щоби загасло в народі світло віри і огонь християнської любови.

Мексиканські устави є безсумніву несправедливі і безбожні, бо противляться найсвятішим правам Божим і Церкві і тому осуджені Божим законом. Але з другої сторони без причини боявбися цей, що гадавби, що неначе співділає з властями у злому ділі, коли переслідуваний ними просивби їх о дозвіл на свобідне виконування священодійств, і задля того уважавби за свій обовязок здержатися від такого прохання. Таке хибне переконання, таке поступовання, що дає причину до цілковитого завішення культу нанеслоби дуже велику шкоду всему християнському стаду.

Хотяй апробата сих несправедливих і кривдячих законів і добровільна з ними співпраця є безсумніву недозволена і зовсім грішна, то однак чимсь зовсім иньшим буде, коли хтось піддаєся сим негідним розпорядкам поневолі і зі спротивом; в сей спосіб він причиняється навіть до зменшення смертного ділання тих постанов.

Священик, що приневолений просить уряд о дозвіл відправляти священодійства, вибирає лишень менше зло і він поступає тоді лишень як той, що втративши свої добра, просить несправелливого рабівника о дозвіл, щоби міг принайменше уживати сих забраних своїх дібр.

Крім цего всяке підозріння т. зв. формальної кооперації і апробати (безбожного) закона усунули не лишень протести внесені зі сторони Апост. Престола, але і зі сторони Епископів і вірних Мексика«.

Дальше пояснює Св. Отець, що колиб навіть парох по канонічній інституції серед тих обставин віднісся до правительства о дозвіл на сповнювання священодійств, то се буде лишень »матеріяльне« співділаиня, яке св. Церков вже в перших часах християнства уважала за дозволене, а се задля висшої цілі, якою є добро душ.

Рівнож **взиває** Св. Отець вірних Мексика **до солідарности і одности з Церквою і її Єрархією, до послуху своїм духовним, до принимання св. Тайн колинебудь будуть мати до сего нагоду, до пильного вивчення релігійних правд, до молитов за вітчину, до терпеливости і жертви і до помочи священикам через працю в Католицькій Акції, яку дуже поручає в тій свідомости, що се діло, хоч у**

початках і серед таких умовин, які є тепер у Мексику найтяжше, та що не зараз принесе бажані овочі, але за те є конечне і найуспішнійше з усіх інших засобів, як се виказав досвід у тих народів, що вже видобулися з подібних переслідувань.

При кінці благословить Св. Отець Мексиканську Церков, заявляючи свою щиру і тісну з нею лучність, тим більшу, чим більше Вона терпить.

* * *

Ось це зміст Енцикліки: „Acerba animi anxitudo".

Хоч вона не відноситься впрост до нас, але є звернена до Мексиканських Епископів, священиків і вірних, все таки і для нас є дуже поучаючою. Вона вказує нам, що кождий католик, де небудь він не бувби, має в Римі печаливого Вітця і поборника правди і справедливости, права і Христової свободи. Кождий священик може навчитися зі слів Св. Отця душпастирської второпности, яка добре розважує обставини і в своїй терпеливости нічим не зражуєся, щоби лишень ратувати се, що ще дасться, котра заки рішить справу, добре радиться розумних людей, яка у всім шукає Божої слави і спасення вірних, а не себе і свого я.

Вчімся з повисших слів Св. Отця так дуже тепер потрібної нам священичої надзвичайної ревности. Як часто забирає Св. Отець голос у всіх актуальних справах Церкви, а крім сего ще кождого дня принимає у Себе путників і голосить їм Боже Слово. До душпастирства уживає св. Отець всіх способів, які подає до розпорядимости новітна культура. Не зражуєся ніякими неповодженнями, але все з новим жаром підходить до розпочатої але в наслідок трудностей ще не доведеної до кінця справи.

Широке поле до виявлення своєї душпастирської ревности має й кождий наш священик. Кілько то в нас біди і нужди як духовної так і матеріяльної.

У останнім пастирськім листі до вірних Нашої Епархії коротко начеркнули Ми нинішне грізне положення під релігійно-моральним зглядом і заохотили вірних, щоби гуртувалися біля нас, своїх ОО. Душпастирів, щоби радо йшли за вказівками св. Церкви та ставали в обороні її науки.

Та наші слова не принесуть успіху, якщо Всеч. ОО. Душпастирі не обіймуть свого народу люблячим батьків-

ським серцем, не обіймуть його своїми люблячими батьківськими руками у тому глибокому розумінні, що доля його є й нашою долею, та що праця наша над спасенням його душі є у першій мірі працею над спасенням наших власних душ.

Наші проповіди хай стоять в звязи з духовним життям наших парохіян, а при сім пливуть з люблячого священичого серця. Проповідник приготовляючись до проповіди має мати на увазі, які питання ворушать уми і серця слухачів і на сі питання давати просту і ясну відповідь. Що варта і найкрасша проповідь, яка не відповідає бажанням, журбам і надіям слухачів? Зі серця має плисти наша проповідь тому, бо — як слушно каже св. Григорій Великий — хто не горить, не запалить.

При науці релігії в школі повинен душпастир стисло держатися приписів катехитики та уважати на се, що його обовязком є не лишень подати шкільній молоді потрібні релігійні відомости, але ще в більшій мірі вести молодь до релігійно-морального життя і привязати її до св. католицької Церкви. В слід за сим його обовязком є при науці релігії класти головну вагу на виховання характерів, на розбудження в їх совісти обовязку слухання в неділі і свята Служби Божої, на вчасне і часте принимання св. Тайни Покаяння та Пресв. Евхаристії. Із вдоволенням мусимо признати, що многі ОО. Душпастирі не жалують трудів в сім згляді і дуже совісно працюють в школі; але на жаль є і такі, що для якої небудь трудности занедбують науку релігії в школі або уділяють її без приготовання і недбало. Забувають такі священики, що в сей спосіб підготовляють страшні часи невірства, а в слід за тим і часи великої недолі для нашого народу.

Нехай би такі нерадиві душпастирі добре запамятали висше наведені слова Вселенського Архієрея, висказані до Духовенства і вірних в Мексику: **„Знайте це, що без сумніву ваша батьківщина буде в майбутности такою, якою її приготовите через відповідне навчання молоді“.**

З тої самої причини добрий душпастир як зіниці ока пильнує також і дорастаючу молодіж і в сій цілі дає їй в руки добрі книжки, добрі часописи, а стереже від злих, заохочує до частого і достойного принимання св. Тайн, закладає для неї осібні брацтва і товариства, стараєся за-

няти її якоюсь пожиточною працею, дає їй нагоду до невинної розривки, щоби в сей спосіб відтягнути її від злого товариства, від небезпечних знакомств і удержати її в чистоті, невинности і св. вірі.

Якщо душпастир не може заложити для молоді осібного брацтва згл. товариства, нехай принайменше згуртує її в Апостольстві Молитви разом зі старшими, але нехай бодай кілька разів в році відбуде з ними сходини, осібно з хлопцями а осібно з дівчатами. Вже нераз дуже поручали Ми Всеч. ОО. Душпастирям, щоби закладали товариство »Апостольство Молитви« у своїх парохіях та на жаль не всюди зрозуміли священики, як дуже причиняєся добре ведене Апостольство Молитви до релігійно-морального піднесення народу.

Стараймося також поширювати Католицьку Акцію, яку так дуже і так часто поручав Св. Отець і в наведеній Енциклїці поновно поручає. В тій цїли вишколюймо відповідних людей на апостолів, щоби через них понести світло правди і межи тих, що до церкви не ходять, а також щоби могли успішно давати нам поміч в священичім апостольстві, особливо колиб недай Боже і для нас настали такі страшні часи, які є тепер в Мексику.

Не забуваймо вкінци занятися і матеріяльним та громадським положенням наших вірних, бо в сей спосіб причинимося не лишень до матеріяльного, але і духового їх піднесення.

Де священик здержуєся від розумної громадської праці, там закрадаються до вірних чужі агенти, які без труду поширювати там будуть схизму, секту, безвірє та комунізм. Закладаймо для народу церковні читальні, просвічуймо нарід, як має собі помагати в нинішній матеріяльній скруті і самі ділім з ним біду і недолю, а тоді збільшиться наша повага, нарід полюбить нас як батьків і отворить нам свої серця для всего що добре, для віри, для Церкви, для Бога.

Зміст Енцикліки належить добре собі присвоїти і взяти за предмет проповідей, а поодинокі точки навязаних до неї Наших слів взяти за предмет найблизших деканальних зборів.

Рівночасно поручаємо Всеч. Духовенству і в Службах Божих і в инших молитвах благати Бога о відвернення переслідувань в Мексику і в большевицькій Росії і вірних заохочувати до таких молитов. — † ЙОСАФАТ, Епп.

Ч. 5962. — В справі сегорічного Празника Непорочного Зачаття Божої Матери.

Як що року так і сего належить як найторжественнійше обходити Празник Непорочного Зачаття Божої Матери.

В сій цілі поручаємо всім Всч. ОО. Душпастирям, щоби:

1. заохотили всіх вірних до приняття св. Тайн в день празника.

2. приготовити вірних на се торжество девятидневним або принайменше тридневним богослуженням в честь Непорочної Богоматери;

3. в сам день Празника торжественно посвятили Пренепорочній свої парохії, по низше заподаному взорі. Всч. оо. Катехити заохотять до участи в сих торжествах шкільну молодь.

АКТ посвяти Непорочному Зачаттю Божої Матери.

»Я . . . . . хоч недостойний називатися Твоїм слугою, бажаючи однак по можности віддати Тобі, Пресвята, Пренепорочно Зачата Діво, як найбільшу честь і славу, вибираю тебе за особливійшу Покровительку парохії (епархії) мені повіреної, і всіх моїх вірних. В присутности Твого Обручника святого Йосифа і Ангелів хоронителів сеї парохії (епархії), (посвячую Тобі всі міста і села нашого краю і всіх людей, що в них жиють), посвячую Тобі всі родини, їх хати і домівства з добутком і майном, і через Найсв. Кров Твого Сина, котру за нас проляв, благаю Тебе Пресвятая, прийми нас за Твої діти, будь нам Матірю, Заступницею, Покровителькою, Владичицею, і упроси Всемилостива, всім нам ласку у Бога, щоби ми в ділах, словах і гадках стереглися всього, що може не подобатися Богу і Тобі, наша Мати; благослови наш нарід, виєднай йому у Твого Сина, щоби завсіди кріпко держався св. католицької віри, заховував Божий Закон та вірно і витревало величав Твоє Пренепорочне Зачаття. Амінь.

За всіх молиш ся Предобра, що прибігають з вірою під могучий Твій покров; бо ми грішні не маємо перед Богом иншого спасення в бідах і безнастаннім горю. Тяжке носимо бремя гріхів, Мати Вишнього Бога, тому до Тебе припадаємо, спасай від всякого нещастя Твоїх слуг.

Не маємо иншої помочи, не маємо иншої надії крім Тебе, Пречиста Діво! Ти нам поможи, на Тебе надіємося і Тобою хвалимося, бо ми Твої слуги, не відкидай нас! Амінь«.

Ч. 6332. — В справі опіки потребуючих.

Беручи під розвагу теперішні тяжкі обставини життєві, тяжку зимову пору та матеріяльну нужду серед наших вірних Еп. Ординаріят просить і взиває Всч. ОО. Душпастирів, щоби руководячися християнським милосердям заопікувалися щиро в своїх парохіях всіми, що терплять недостатки і злидні та по своїм силам йшли їм з моральною та матеріяльною помічю заохочуючи своїх парохіян до милосерних діл так в науках духовних як і своїм словом і ділом при кождій нагоді. Є це обовязок ОО. Душпастирів, що випливає з любови ближнього та уряду душпастиря, які повинні бути для своїх духовних дітий правдивими духовними вітцями, що працюють над добром повірених душ не забуваючи також і за потреби їх дочасного життя.

Нехай кожний з Всч. ОО. Душпастирів розвине харитативну акцію в своїм душпастирськім крузі ділання, по свойому найкращому розумінню і совісти відповідно до місцевих обставин.

ХРОНІКА.

Канонічну інституцію одержали:

Ч. 5883. о. Дрімала Степан — Дністрик дубовий.
Ч. 5927. о. Погорецький Антін — Брунари вижні.
Ч. 6132. о. Зелений Теодор — Коритники.

Завідательства одержали:

Ч. 5927. о. Хробак Василь — Фльоринка.
Ч. 6132. о. Білевич Олекса — Дубецько.

З гр. кат. Еп. Консисторії
Перемишль, дня 27. листопада 1932.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Епп.

II. ЧАСТЬ.

о. О. ОРСЬКИЙ.

Суспільно-господарська кріза нинішного устрою а завдання духовенства.

(Реферат виголошений на Загальних Зборах П. Е. П. дня 26. V. 1932 р.)

(Докінчення.)

III. Завдання духовенства.

З обговоренням моральної сторони, як конечної умовини до розвязки крізи нинішного устрою, переходимо до останної й найважнішої частини реферату, себто до начерку практичних завдань, котрі на духовенство кріза сьогоднішного устрою накладає.

В своїй суспільній Енцикл. Q. a. звертаєся Пій XI. з осібним та горячим кличем до Епископату й духовенства та накладає на них немалий труд, поручаючи усильно акцію суспільного освідомлення й виховання.

Цілий світ, говорить Пій XI., у великій части попав в поганство. Щоби ті цілі верстви населення привести знов до Христа, котрого вони відреклися, треба серед них самих вибрати й виховати собі лицарських помічників Церкви, котрі з особлившим запалом мають посвятитися праці над відродженням суспільности в християнськім дусі. В тім трудним ділі ожидає Пій XI. найбільшої помочі від духовенства. Завданням його є «вишукувати старанно серед світських людей апостолів, оглядно їх дібрати, відповідно приготовити й вишколити.»

1) Вибір й вихованнє світських апостолів вимагає очевидно від самих священиків відповідного приготовання. Приготованнє до суспільної праці повинно початися вже в Семинарі. Се виразна воля теперішного св. Отця, котрий дослівно говорить, що «будучі священики повинні до суспільної праці належно приготовлятися поважною студією суспільного питання». Пекуча справа приготовання будучих священиків до сеї актуальної праці дізнає сьогодні цілковитого зрозуміння та попертя не тільки в Богословських

Заведеннях на Заході але і в нашій дієцезії. Правда, перед належитим й правильним перепровадженням сеї справи в життє стоять великі труднощі й перепони, як брак фахових професорських сил, фінансові трудности, короткий час богословських студій, брак відповідних підручників, аде добро церкви й людських душ з певністю і ті перепони усуне.

Своє суспільне освідомленнє має священик дальше поза Семинарем продовжати. Нагоду до того дають деканальні конференції та душпастирські курси. В них то повинно й суспільне, сьогодні так актуальне питання, а в першу чергу докладне обговорення найновішої Енцикл. Пія XI. Q. a. найти своє належне місце.

2). Саму суспільну діяльність серед повірених своїй опіці душ, має проявляти душпастир в першій мірі своїм власним життєм. Тут мають священики уникати хочби й найменшого позору, що вони більше дбають про дочасні річи чим спасення душі своєї і своїх вірних. Бо слушними є слова одного великого церковного достойника, котрий недавно (1930 р.) в півурядовім органі Ап. Столиці „Osservatore Romano“ сказав такі болючі але правдиві слова: „Осоружна се річ, говорити бідним й терплячим: Блаженні, котрі плачуть, коли самому живеся в достатках. Се іронія, котра кличе до неба о пімсту, се збезчещеннє нагорної проповіди Іс. Христа“.

Освідомлення вірних має обіймати, так сказатиби, дві сторони: негативну й позитивну.

а). В часах, коли вже і по наших містах й селах знаходять широкий відгомін й послух большевицькі кличі, належить збивати неслушні закиди наших ворогів, начеби кат. Церква не займалася покривдженими й терплячими.

Організація большевицьких безбожників видала та поширила серед несвідомих мас один плякат, що заслугує на нашу особлившу увагу. На ньому представлено самого Іс. Христа, як Він перед масами винужденілого пролетаріяту закриває ситого й брилянтами обложеного буржуя. А сей буржуй дусить робітника накиненим йому на шию посторонком. Сей плякат дуже много говорить. Гадка його ясна. Се злобний закид, що кат. Церква про маси працюючого люду не то не дбає, але стає ще в обороні страшних злочинів несправедливого капіталізму. Але сего рода

плякати находять віру серед неосвідомлених мас. Тож важкий се обовязок душпастиря, сі злобні й неслушні закиди збивати. Се негативна ділянка суспільної праці священика.

б). Позитивну суспільну працю серед вірних має починати душпастир таки від чисто церковної. Св. Сповідь, культ Пресв. Евхаристії, почитаннє М. Божої та Серця Христового, се Божі середники, при помочі котрих душпастир може в серцях вірних защіплювати суспільні чесноти любови й справедливости, котрі є основними умовинами ладу.

До могучих середників виховання, котрі так горячо поручає св. Отець в Енцикл. Q. a., належить зачислити реколекції згл. місії. Каже Пій XI.: «В тій духовній школі виробляєся не тільки взірцеві християни, але також справжні апостоли, приноровлені до всіх життєвих умовин і сповнені огнем Христового серця. З тої школи вийдуть як колись Апостоли з Горниці в Єрусалимі, мужі непохитні у вірі, невгнуті і витревалі серед переслідувань, палаючі ревним бажаннєм ширити всюди Христове царство.»

Додавши під кінець єще таку освідомлюючу а рівночасно й виховуючу силу, якою є католицька книжка й преса, будемо мати начерк тих взнеслих та великих завдань, які стоять перед кождим душпастирем.

в). А щоби в тій вельми тяжкій і трудній праці, серед котрої на кождім кроці стрічаєся великі перепони, можна було сподіватися успіху, до того конче потрібна для духовенства єдність. Тут знов наведу слова самого Пія XI. з Енцикл. Q. a. Много праці вкладали й вкладають католицькі діячі в усіх ділянках людського життя, але та предивна й мозольна діяльність не рідко ізза надмірного розпорошення сил дає тільки малі висліди. Єдности треба нам учитися від наших ворогів. Коли вони тільки нагальніше задумують ударити в Христову Церкву, відкладають внутрішні спори і в повній згоді стають до одного ряду та злученими силами стремлять до спільної цілі. Нехай злучаться всі люди доброї волі, що під проводом пастирів Церкви бажають боротися доброю і мирною боротьбою, нехай всі під кермою Церкви і в світлі її наук причиняються якимнебудь способом до християнського відродження суспільности.

Взнеслі завдання, котрі на нас почивають, повинні додати нам в нинішній добі великих досвідів і потрясень підйому духа й ревности в нашій мозольній душпастирській праці. Будьмо того пересвідчення, що нашою скромною тихою, але апостольською працею сповняємо ролю будівничого, котрий прикладає свою руку до захитаної будівлі суспільного устрою. В наших руках найлучший плян, бо Божий плян будови і тому ніколи не сміємо ми душпастирі під тягаром злоби дня упадати в зневіру.

В Кольонії, перед церквою „Менших Братів" стоїть одна своїм виглядом скромна але за се своїм змістом велична статуя. На постументі стоїть католицький душпастир, о. Кольпінг, до котрого підходить робітник. Священик простягає свою руку. Долоня священика спочиває в долоні працюючого чоловіка. Яка глибока ідея. Се представлений звязок, який повинен заходити між Церквою і працюючим людом. Днесь, коли старий світ розпадається а з хаосу виринає новий, віра й праця, церква і працюючий люд, мають спільно получитися. Душпастир і робітник мають разом співділати. Колиж той звязок із нашої вини розірветься, коли наша долоня не спічне в долоні працюючого чоловіка, тоді ратунок вже немислимий. А чейже наша любов до Церкви і до нашого українського народу до сего недопустить.

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі.
Друкарня гр. кат. Капітули в Перемишлі.

UNIWERSYTET U.L.